خواندنەکا دی بۆ رۆمانا (کورێ سافا رەعنایێ)

رەمەزان حەجی قادر

ئێك ژ وان پێنج پرتووکێن ل رۆژا ٢٠٠٧/٧/١٧ ل هۆلا ئێکەتیا نڤیسەرێن کورد- دهۆك، کو هەر پێنج ژ وەشانێن ئێکەتییا نڤیسەران بوون، ب واژوویا نڤیسەران ل سەر ئامادەبوویان هاتینە دابەشکرن، رۆمانا (کورێ سافا رەعنایێ) یا نڤیسەر ئەنوەر محەمەد تاهری بوو.

کورتییا رۆمانێ؛ رۆمان چیرۆکا کەسەکی ب ناڤێ (رەحمان) ڤەدگێڕت، کو ئەو کورێ سافا رەعنایێ یە. ئەڤ کەسە زانکۆیێ د دەمەکێ قەتلازی و نەخوەش (سەردەمێ شەرێ د نەقەبا عێراقێ و ئیرانێ) دا ب دووماهی دئینت، پشتی زانکۆ ب دووماهی دهێت، بەرێ وی و هەڤالێن وی ددنە لەشکەرییێ و ژ لەشکەرییێ ژی دبنە بەراهیکا شەری. هێرشەکا مەزن ب سەر وان دا دهێت و رەحمان بریندار دبت و ب برینداری دکەڤتە دەستێ پاسدارێن ئیرانێ. دەمێ دهێتە ئازادکرن، دزڤڕتە وەلات و پاشی بازێری خوە، بازێر نە بازێرێ جارانە و یێ مەزن بووی.

سەردەمێ ئەو ئێخسیر ل ئوردۆگایێن ئیرانێ، تەرمەك ب ناڤێ وی دهێتە بازێری و ڤەدشێرن و ئێدی ژنکا وی ژی بۆ خوە شوو دکت. پشتی کور و کچ و نەڤییێن خوە دبینت، ب چەند رۆژەکان هێرشەك ژ لایێ دۆژمنیڤە ب سەر بازێری دا دهێت، هەموو خەلکێ بازێری و ئەو د گەل دا، بەرە و سنۆرێن ترکی درەڤن. ب سەد دەردان و خوەلیسەریان خوە دگەهیننە ناڤ ئاخا ترکی. د رۆژەکا تەنگاڤی و نان ب دەست کەسێ نەکەڤت و د ناڤ حەرەشۆکانێ دا دەنگێ هەڤالێ وی یێ زانکۆ و لەشکەرییێ ئازادی دهێتە گوهان، کو ژ ئەورۆپا خوەبەخشانە ل گەل هندەك رێکخراوان هاتییە، دا خزمەتا خەلکێ ژ مرنێ رەڤیایی بکەت. ئازاد خزمەتا وی دکەت و پاشی بزاڤێ دکەت دا کو وی د گەل خوە ببەتە ئورۆپا. ئازاد ڤەدگەڕت ئەورۆپا و ئەوی ژی دبنە کەمپەکا زڤستانێ سەقەم و هاڤینێ جەهنەم، و دمینت ل هیڤیا ناڤێ خوە. پشتی ئازاد ژ ئورۆپا دزڤڕت، هەڤالێ خوە ژ کەمپێ دەردئێخت و بۆ سەحدکەتە رێکەکێ ب قاچاخی ببتە ئورۆپا.

دووبارەکرنا مێژوویێ:

بابەتێ دووبارەکرنا مێژوویێ جهەك بەرفرەە د ڤێ رۆمانێ دا ڤەگرتییە و ل گەلەك جهان ئاماژە ب ڤێ بابەتی هاتییە کرن. دیارە نڤیسەری ڤیایە بێژت ئەم کورد د بازنەکێ دا دزڤڕین و ژێ دەرناکەڤن و هەر دزڤڕن جهێ ئەولی مە دەستپێکری و دیاردبت کو (رەحمان)ی د گەنجاتییا خوە دا گەلەك بگرە و ڤەکێش دگەل بابێ خوە کرینە ل سەر بابەتێ چوونا باپیرێ رەحمانی بۆ خزمەتا شەری د ناڤ هێزێن ئوسمانییان دا و چ پەیوەندی و بەرژەوەندیا خەلکێ بازێر و گۆندێن کوردستانێ تێدا نەبوو. هندەك رستە د رۆمانێ دا دکەڤنە بەرچاڤ ، کو بەرسڤێن بابێ رەحمانینە سەبارەت چوونا باپیری بۆ لەشکەرییا ئوسمانییان و بەرەڤانییا وان ژ بەرژەوەندییێن ئوسمانییان، ئەم دێ هندەك گۆتن و بەرسڤێن بابێ رەحمانی ل جهێن جودا جودا ژ رۆمانێ ل ڤێرێ دەینین بەرچاڤ و د گەل دیارکرنا لاپەرێن وان، دا کو پاشی بەراوردیەکێ بکین دگەل چوونا رەحمانی بۆ لەشکەریەکێ کو وی ژی هەر وەکی باپیرێ خوە نە تێ و نە ژێ، ئەڤە ژی هندەك ژ وان گۆتنان:

- دەمێ شەرێ سەفەر بەللکێ دەستپێکری... دەمێ بەرۆکێن جەنگی گەرم بووین، هەوا گرتنا زەلامان و راپێچکرنا وان بۆ بەرۆکێن جەنگێ بەرفرەە بوو ل٣٤.
- پا چ کربا کووڤە چووبان ما رێیەکا دی هەبوو؟ ل٣٧.
- نە کورێ من دا ئاگری بەردنە مالا مە. ل٤٠
- کورێ من بابێ تە هەر دێ هێت. ل٣٨.
- کورێ من ما ئەو ب تنێ بوو، نێ سەد و ئێك ب ناڤێ وی هەموو چوون کەس نەزڤڕی ڤە. ل٤٠.

ئەنوەر محەمەد تاهر

د ڤان پێنج خالێن سەری دا، بۆ مە دیار دبت کو باپیرێ رەحمانی ب دارێ کوتەکی و بێی دلێ وان ئەو و گەلەکێن وەکی وی، ئۆسمانییان برینە شەری، ئەگەر نەچووبان شەڕێ کوفرێ ئۆسمانی دا ئاگری بەردن مالێن وان. دیارە چارەنڤیسێ وان دیار نینە و خێزانا وی دلێ زارۆیێن وی خوەشدکر و هەر دگۆتێ ئەڤرۆ سوباهی بابێ تە دێ ڤەگەڕت. برنا رەحمانی و گەلەکێن دی بۆ لەشکەریا عیراقێ هەر ب شێوەیێ باپیرێ وی ب دارێ کوتەکێ بوویە و کەس ب کەیفا خوە نەچوویە لەشکەرییێ و یێ برەڤت دێ هێتە رەمیکرنێ، دبنە دارپیش بۆ خوەشکرنا ئاگرێ شەرەکی نە وان تێ و نە ژێ (ئەو د ئاگرێ جەنگەکێ دا بریندار و ئێخسیر بوویە، نەوی تێ و نە وی ژێ! ل ١٣).

ل سەردەمێ ئۆسمانییان و دەما باپیرێ رەحمانی چووی لەشکەرییێ، ئالاڤێن گەهاندنێ و ترۆمبێل و پێناسە نەبوون، لەو هندەك جوداهی د چارەنڤیسێ هەردوویان دا دهێتە دیتن، پێناسەیا رەحمانی ل سەر کەلەخێ ئێکێ دی هاتیە دیتن، بوو ئەگەرا وێ چەندێ مالا وان وەکو مرییەکی سەرەدەرییێ دگەل بکن، وە لێ نەبوونا چو پێزانینان ل سەر باپیرێ رەحمانی وەکو کەسەکێ نەمری و نە زندی ئانکو هندابووی سەرەدەری دگەل هاتییە کرن.

ژ بلی ئاماژەیان، ل گەلەك جهان، ڤەگێڕ ب تایبەتی ل سەر زارێ رەحمانی، وەسا ددەت خوەیاکرن کو مێژوویا کوردان دووبارە دبت، هەر بۆ نموونە ل لاپەرێ ١٤٩ رەحمان ل گەل خوە دئاخڤت و دبێژیت: (ئەڤە دەورانا دیرۆکێ یە هەر خوە دووبارە دکەت. باپیرێ تە یان ژ سەرما یان ژ برسا دا مر، سەخمەراتی بەرەڤانییا وی ژ داگیرکەرێن کوردستانێ، تو ئەوا هاتیە سەرێ تە، وەك سەرهاتییا سندیبادێ بەحری بوو، نهو کور و نەڤییا وی ژی کەتە بەر ڤێ بارۆڤێ. کیژ دەبەنگە گۆتیە دیرۆك دوبارە نابت؟ پا ئەڤە چەند دوبارەبوو. دبت ئەو ژ دیرۆکا مللەتێ مە بێ ئاگەە بت). تۆ سەحکێ، باپیرێ رەحمانی د رێکا داگیرکەرێن کوردستانێ دا کو ئۆسمانینە، بێسەروشوون چوو، رەحمان د رێکا داگیرکەرێن کوردستانێ کو دەولەتا عێراقێ یە بێسەروشوون چوو، ئەڤە نەڤیێن رەحمانی ژی ل چۆل و چیان ژ برسا دوور نینە بمرن. دیارە ئەڤ دووبارەبوونە تایبەتە ب دیرۆکا مللەتێ کورد ڤە، لەورا دبێژت خۆدانێ گۆتنا دووبارەنەبوونا دیرۆکێ هایێ وی ژ دیرۆکا گەلێ کورد نینە.

ڤەدەنگا شین

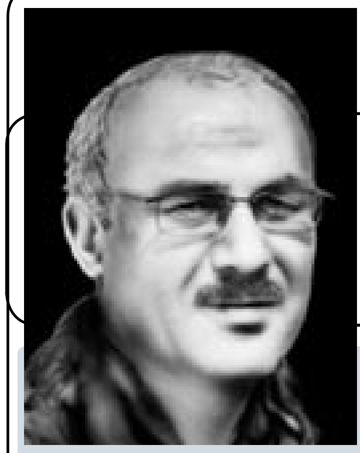

ئێڤا کریستینا زیللەر

تەنگەزارێ مارینی - ئەلمانیا

هەموو ئێکشەمبیان دنڤیسیت

د ڤان خەلەکێن نڤیسەرێن بیانی یێن ئەز بۆ خوەندەڤانێن وار یێن رێزدار پێشکێش دکم، هن ناڤێن بەرنیاس هەنە، لێ گەلەك ژ وان ل ئەلمانیا ب خوە ژی نەبەرنیاسن. هندەك ژ وان ل دەڤەرێن خوە و د کۆمەلگەها خوە دە خودان ناڤن. هندەك ژ ڤان نڤیسەران د گەلەك وارێن ئەدەبیاتێ دا دنڤیسن و چالاکن.

نڤیسەرا مە یا ڤێ هژمارێ ژی ئێڤا کریستینا زیللەر وەکە درامانڤیس، د وارێ شانۆیێ دا، ل تۆبنگەن (بازارێ زانست و زانکۆیان)، خودان شیانە، شوونا وێ ل دەڤەرا ئەو لێ دژیت دیارە.

هەمبێزکرن

ب شەڤان د هەمبێزا تە دا/ شوونێن د ناڤ هشیاربوونان دا
دهێتە هزرا من، کو تو یێ هەیی/ دبوو کو تو فەریشتەیەك بوویا/ یان ژی دایکەك

تشتەك تێتە بیرا من/ دبت ئەو تشت هیچ نەبە/ تەنێ شوونا وی تشتی ب من رە هەیە
هێڤیا وێ یا یەکەم، دەما د مالزارۆکێ دا بوو
دەمێ هەسپێ بیسۆن مامۆت نیگار کربوو/ دەستێ وێ رەنگەرەنگ مابوو".

نێرینەك هوور ل پەیڤێن ئێڤایێ، دێ ببینن، تا چ رادەیێ دخوازت زمانێ لەشی ب شێوەیەکی نوو و چیرۆکانە پێشکێش بکەت. د ناڤ وێنەیێن هەلبەستی دا، بێهنا دراما دفوورت.

ئێڤا د سالا ١٩٦٠ ئان دا، ل بازارێ ئولم نێزیکی شتوتگارتێ ژدایکبوویە. هین ژ بچووکاتیا خوە دا، حەزا وێ بەرەڤ ئەدەبیاتێ ڤە چوویە. خوەندنا خوە یا فەلسەفە، گەرمانستیك، زانستا شانۆیێ و هونەرا ئاخفتنێ، ل بەرلین و تۆبینگێن وەرگرتیە. سالا ١٩٨٨ان، وەکە مامۆستەیەکێ ل زانکۆیێن ئوتاگۆ و دونەدین ل نیوزیلاند کارکرییە. ئێڤا د گەلەك واران دا کارکرییە، بۆ نموونە، رۆژنامەڤانییا رادیۆیێ، هەلبەستڤان، نڤیسەرا شانۆیێ..

دەریا دەریایێ نانیاست
دەریا کووراهیێ نانیاست/ چو شین شەپۆلێن خوە نانیاست
دەریا نەسەربەرزە و نە/ نازدارە و نە تەهلە/ تاما بایی نەخوەشە و نە ژی کەف
دەریا رۆژێ نابینت/ نە ژی وەلات و نە ژی گێر/ دەریا حەز ژ ئاسمانی ناکەت/ نە ژی ژ هەیڤێ
دەریا خوە ژی نانیاست.

بەرهەمێن ئێڤا کریستینا زیللەر:

- •ئافراندنا بەشداربوونا تە، هەلبەست. پاشگۆتنەك ب پێنووسا رۆلاند کاچلەر
- •ئەڤین و چەند گەشتێن دن، هەلبەست، دگەل پێشگۆتنەکێ ژ کورت مارتی، بێرن
- •پێنووسا باخچەی، هەلبەست، تۆبینگێن

ئێڤا کریستینا زیللەر، ژ بەر کار و چالاکیێن خوە و بۆ مۆنۆلۆژا خوە یا ب ناڤێ "ل سەر کاری" خەلاتا ئاکادیمیا وۆلفەنبۆتتەل *، د ٠٨,٠٦,٢٠٠٩ دا وەرگرت.. ئێڤا ژ بۆ تێکستێ خوە یێ شانۆیێ "مرنا ل تüبینگێن"، کو ب نڤیسکارێ ئەلمان رە یوواخیم تسێلتەر نڤیسی و سالا ٢٠ ٠٨ ل خانیێ شانۆیێ و سالا ٢٠٠٩ ل شانۆیا هاڤینی هاتە لیستن. د گولانا ٢٠١٠ێ دا، د پێشبرکا هەلبەستێ دا، گەهیشتە پلەیا داوی.

بابەتێ ئێڤا، ئەو بابەتێن کو هەردەم دکارن بهێن و بچن، مرن، کوشتن، بیراهتن، بیرەوەری، ئەڤین و سرۆشت.. ئێڤا و شیایە ڤان بابەتێن کەڤن، دگەل ژیانا هەڤچەرخ و مۆدێرن بگونجینە.

* بازارێ وۆلفەنبۆتتەل، یەك ژ مەزنترین پرتووکخانیێن ئەلمانیا هەمبێز دکەت. ئەڤ پرتووکخانە یا شاهێ هاننۆڤەرێ گەۆرگ و ئەرنست ئاوگوست، کو ب خوە خودانا تاجا شاهنشاهیا بەریتانیا مەزنە.

کەڤۆك

ئەز
د ناڤ پەقیشکێن چاڤێن تە دا
ل حازرییا خوە دگەڕم
دبمە کەڤۆك
و ناسنامەیا خوە ژ تە
چێدکم
چارەنڤیسێ خوە
ل گەل خەونێن تە ئاڤا
دکم
د ناڤ هەمبێزا دەستێن تە دا
د خەو دچم

دبمە شاهـ
و تو دبیە سپەهیترین ئەز
و بەرمیچکێن خوە
ل بیابانا نەستا من
نم نم دبارینی
هینگێ ئەز دزانم
کو تو خوەدیکا منی
ژبەرکو ئەز کەڤۆکییا
خوە
ل هنداڤی دلۆڤانییا تە
دبینم

گولشەنگ